

**Euroopa Teadusfondi Merekomitee
European Science Foundation, Marine Board**

**Aruanne Eesti kontaktorgani
Eesti Teaduste Akadeemia mereteaduste komisjoni
tegevusest 2010**

Sünopsis.

Eesti Teaduste Akadeemia mereteaduste komisjoni (MTK) Komisjoni esmasteks eesmärkideks on Eesti mereteaduste esindamine Euroopa Teadusfondi Mereteaduste Komitees ning tegevus riigisisese nõustava koguna. Aruandeaastal toimus üks erakorraline koosolek ja kolm elektroonilist arutelu. Esimesel poolaastal jätkati Nord Streami gaasijuhtme ehitamise keskkonnamõju ja ehitusega seonduva keskkonnaseire temaatika käsitlemist. Koostöös TA keskkonnakaitse komisjoniga nõustati Eestimaa Looduse Fondi mereteadusega seonduvates küsimustes ning formuleeriti Nord Streami temaatika kesksed järeldused Balti riikide vaimse koostöö konverentsil. Alustati temaatilise kogumiku „Teadusmõte Eestis. Meri Järved. Rannik” koostamist, võeti seisukoht mittemagnetilise väikelaeva võimaliku ehitamise küsimuses ning alustati ettevalmistusi limnoloogia ja okeanograafia õppekavade ja moodulite harmoneerimiseks ja koordineerimiseks.

Mitmed MTK liikmed osalesid ekspertidena keskkonnaministri 18. juuni 2008 käskkirjaga nr. 749 moodustatud Nord Streami gaasijuhtme keskkonnamõju hindamise aruandele hinnangu andmise töörühma töös. Komisjon kaasati in corpore merekeskkonna kasutuse ja kaitse seaduse kontseptsiooni arutellusse.

Euroopa Teadusfondi Merekomitee (ESF Marine Board) tegevuse peamised eesmärgid, põhimõtted, lähemad sihid, roll mereteaduse arengus ning tegevuse tasandid (mereteaduse foorum, sünergia, strateegia ja hää) on lähemalt kirjeldatud MTK 2008.a. tegevuse aruandes.

Euroopa Teadusfondi Merekomitee kontaktorgan Eestis on Teaduste Akadeemia (TA) mereteaduste komisjon, mis moodustati Eesti TA juhatuse otsusega 25.09.2007 ning alustas reaalselt tööd 2008.a. jaanuaris.

MTK töötab TA juhatuse juures. Komisjoni esmasteks eesmärkideks on

- Eesti (mereteaduste) adekvaatne esindamine Euroopa Teadusfondi Mereteaduste Komitees (ka „Merekomitee”) ning
- tegevus riigisisese nõustava koguna

Kontaktisikuks on peasekretäri asetäitja välissuhete alal Anne Pöitel;
kontaktaadress:

Kohtu 6
10130 TALLINN
Telefon: 644 8677
Faks: 645 1829
e-mail: „Anne Pöitel” foreign@akadeemia.ee või anne.poitel@akadeemia.ee

MTK esimees on akadeemik Tarmo Soomere
TTÜ Küberneetika Instituut, Akadeemia 21, 12618 Tallinn, tel. 6204176;
soomere@cs.ioc.ee

Liikmed 31.12.2010 seisuga:

Georg Martin, Tiit Kutser, Urmas Lips, Alvar Soesoo, Tiina Nõges (aseesimees), Kalle Olli (aseesimees), Heiki Lindpere, Silver Vahtra ja Tarmo Kõuts.

MTK tegevus Eestis on suunatud kõigi merede ja muude suurte veekogude ja nende ökosüsteemi funktsioneerimisega seotud teadusharude (nt mereteaduse ja limnoloogia mitmesugused harud, meregeoloogia, rannikutehnika ja –teadus, hüdroloogia, merepõhja ja mereelustiku ressursidega ja nende ekspluateerimisega seonduvad teaduslikud küsimused, mere ruumiline planeerimine) Eestis baseeruva kompetentsi esindajatele. Mereteaduse all mõistetakse nõnda defineeritud teadusharude kogumit.

Mereteaduse erinevates harudes on tegevuses hinnanguliselt 200 doktorikraadiga teadlast ning nendega seonduvalt ligikaudu sama palju nooremad teaduslikku ja tehnilist personali ning kraadiõppureid.

MTK istungid ja elektroonilised nõupidamised.

Aruandeaastal korralisi koosolekuid ei toimunud. Korraldati üks erakorraline koosolek ja kolm elektroonilist arutelu.

MTK *erakorraline koosolek toimus 30. märtsil 2010* Keskkonnaministeeriumi ruumides Keskkonnaministeeriumi merekeskkonna osakonna initsiatiivil kokku kutsutud merekeskkonna kasutuse ja kaitse seaduse kontseptsiooni alase nõupidamise järgena, kuhu olid kutsutud kõik komisjoni liikmed.

Koosolekust võtsid osa komisjoni liikmed: Tiit Kutser, Heiki Lindpere, Urmas Lips, Tarmo Soomere ja Silver Vahtra; külalistena osalesid: Sulev Nõmmann, Heidi Käär (Keskkonnaministeerium), Jüri Elken (TTÜ Meresüsteemide Instituut), Kaja Peterson (SEI Säästva Arengu Instituut).

Koosoleku päevakorras oli NordStreami poolt Festi Välisministeeriumile esitatud taotlus keskkonnaseire tegemiseks Eesti majandusvööndis.

T. Soomere andis ülevaate Nord Stream AG poolt esitatud uurimisloa taotlusest ja sellega seonduvatest tähtaegadest. Välisministeerium palus 26.03.2010 kirjaga eksperte ja asjassepuutuvaid asutusi (sh. Eesti Teaduste Akadeemia, TÜ Eesti Mereinstituut ja TTÜ Meresüsteemide Instituut) hinnata kasutatavaid uurimismeetodeid ning potentsiaalset vajadust planeeritud uuringute jaoks teiste lubade taotlemiseks. Nord Streami gaasijuhtme temaatika on laienenud kaheks küsimuste rühmaks: (i) jätkuv vaidlus gaasi-

juhtme mõju üle merekeskkonnale ja erinevate riikide seisukohad selles küsimuses ning (ii) vajadus lahendada gaasijuhtme ehituse ettevalmistamise ja ehitamisega seonduvad küsimused. Esimeses probleemide ringis on Eesti oma seisukoht selge (risk merekeskkonnale on suur ning kohati ebaadekvaatselt hinnatud) ja seda ei ole põhjust ümber vaadata.

Seevastu teises probleemide ringis on võimalikud mitmed lahendused. Eesti on huvitatud kvaliteetsest mereseirest, mis peaks aga toimuma vastavalt Eesti seadusandlusele ja sisaldama tööde-eelset, -aegset ja -järgset seiret. Eesti vastav seadusandlus on viidud kooskõlla Euroopa Liidu omaga. Seireprogrammi Eesti vete jaoks peaks kinnitama ja selle täitmist jälgima Eesti Keskkonnaministeerium. Kuna Nord Streami poolt seni tehtud Soome lahes uuringud on olnud kohati ebakompetentsed, on olemas alus nõudmiseks, et seiret viiks läbi Eesti poolt volitatatud institutsioonid arendaja kulul.

H. Lindpere märkis, et vastavalt rahvusvahelisele mereõigusele ja konventsioonidele peaksid nendega liitunud riigid igati soodustama mereuuringuid; seetõttu vajab praeguses olukorras põhimõtteline keeldumine tugevaid juriidilisi argumente.

Mitme koosolijad (U. Lips, J. Elken jt.) väljendasid arvamust, et keskkonnaseire on vajalik, kuid Nord Streami poolt välja pakutud seireprogrammi alusel ei ole võimalik adekvaatselt hinna keskkonnaseisundi muutusi. Eestil on piisav võimekus kvaliteetse seireprogrammi väljatöötamiseks ja läbiviimiseks.

S.Nõmman ütles, et Keskkonnaministeerium on põhimõtteliselt samuti seisukohal, et seire tegemine on Eesti huvides, kuid hetkel pole selge, millised võivad olla Eesti poole juriidilised argumendid vastavates läbirääkimistes. S. Vahtra informeeris koosolijaid võimalustest kasutada mereväe jm. patrull-laevu vaatluste ja seiretööde läbiviimiseks.

Nõustuti üksmeelselt seisukohaga, et tuleks (i) kindlasti jätkata vaidlust gaasijuhtme mõju üle merekeskkonnale, kuid samal ajal (ii) tagada kvaliteetne ja adekvaatne Eesti majandusvööndi ja territoriaalvete ning merepõhja seire eelkõige Eesti oma jõududega ning võimalusel arendaja kulul.

MTK alustas tööd kogumiku „Teadusmõte Eestis. Meri. Järved. Rannik” koostamise suunas. 2010.a. jaanuari lõpul ja veebruaris korraldati *elektrooniline arutelu* kogumiku vajalikkuse, eesmärkide, suunitluse, sihtrühma ja koostamise põhimõtete osas. Poolt- ja vastuargumentide kaalumisel jäi kõlama mõte, et taoline kogumik on vajalik sõnastamiseks selle valdkonna Eesti teaduse edusamme suhteliselt nõudlikule ja haritud lugejale, aga ka identifitseerimaks need teemad, kus Eestis tehtud teadus on maailmateadust vedamas.

Augustis pöördus TA ja MTK poole hr. Viktor Smeritševski ettepanekuga koostöös Vene Teaduste Akadeemiaga kaaluda mittemagnetilise väikelaeva ehitamist geomagnetiliste mõõtmiste vajadusteks. Augustis ja septembris korraldatud *elektroonilise arutelu* käigus (sh. konsultatsioonid geomagnetismi spetsialisti J.Plado'ga TA meteoriitikakomisjonist) jõuti arvamusele, et esitatud teadusliku programmi kvaliteet jätab soovida ning et Eestis ei ole vahendeid, võimalusi ega otsest vajadust pakutud uuringute teostamiseks.

Oktoobris võttis Kalle Olli *elektroonilise mõttevahetuse* teemaks limnoloogia ja okeanograafia õppekavade ja moodulite harmoniseerimise ja koordineerimise küsimused Eesti kõrgharidusmaastikul. See probleemide ring oli varasematel aastatel arutusel MTK koosolekul 28. aprillil 2008, kus Urmas Lips tegi ka vastava ettekande ning kus leiti, et teema vajab kindlasti edasist. Teema vajalikkus oli selge. Kalle Olli poolt koostatud taotlusele TÜ Loodus- ja tehnoloogiateaduskonna kaudu eraldati PRIMUSE programmist rahaline toetus.

Osalemine Euroopa Teadusfondi Merekomitee töös

MTK esimees T. Soomere osales 2010.a. kahel Euroopa Teadusfondi Merekomitee plenaaristungil: Istanbulis (Türgi) 03–04. juunil 2010 ja Oostendes (Belgia) 14. oktoobril oktoobril 2010. Sügisene plenaaristung Oostendes oli ühildatud kõrgetasemelise mereteaduse poliitika konverentsiga EurOCEAN2010 (Oostende, 12–13. oktoober 2010).

Plenaaristungil Istanbulis arutati muude küsimuste seas taotluse koostamist FP7 programmi Vahemere ja Musta mere regiooni mereteaduse konsolideerimise ja parema ühistöö suunas. T. Soomere ettepaneku alusel jõuti põhimõttelise kokkuleppeni Läänemere mereteaduse esindajate (ennekõike Eesti Baltimaade esindajana) osalemine konsortsiumis konsulteeriva liikmena; peamise ülesandega erinevate sotsiaal-majanduslike arengutasemega riikide koostöö arendamise alase kompetentsi kandjana.

ETF Merekomitee ja eriti selle sekretariaat olid konverentsi EurOCEAN peakorraldajad. Märgilise tähendusega on selle konverentsi poolt vastu võetud dokument, nn. Oostende deklaratsioon. ETF Merekomitee ettepanekul ja komitee liikmete väga professionaalse argumentatsiooni tulemusena deklaratsiooni avalikul arutelul on selles deklaratsioonis eriti rõhutatud preambula neljanda punktina „kestvat vajadust alusuuringute järele, et täita suuri vajakajäämisi meie alusteadmistes rannikute, merede ja ookeanide alal”. Selle punkti lülitamist deklaratsiooni pidasid vajalikuks eelkõige Merekomitee teadusorganisatsioonide esindavad liikmed.

Osalemine teiste rahvusvaheliste organisatsioonide töös:

MTK esimees T. Soomere osales Euroopa (Teaduste) Akadeemiate Nõuandva Kogu EASAC (European Academies Science Advisory Council) Keskkonnapaneeeli töös. T. Soomere üheks ülesandeks Keskkonnapaneeelis on olla ETF Merekomitee kontaktisikuks, aidata kaasa informatsiooni vahetamisele nende organisatsioonide vahel ning nende töö harmoniseerimisele. Tiheda sõitude graafiku tõttu oli võimalik osaleda vaid Keskkonnapaneeeli kevadisel koosolekul Brüsselis 10–11. mail 2010.

Osalemine Leedu Teaduste Akadeemia poolt korraldatud Balti vaimse koostöö konverentsil “Baltic Conference on Intellectual Cooperation”

MTK esimehe T. Soomere ja looduskaitsekomisjoni liikme I. Puura ühise ettekande “Science, society and environment: the case of Nord Stream” esitas sellel konverentsil (Vilnius, 4–5. november 2010) Ivar Puura 5. novembril 2010. Ettekanne käsitles torujuhtmete paigaldamisega Läänemere põhja seonduvaid keskkonnakaitsealisi ja

teadlaste ning teaduseetika küsimusi ning teadlaste vastutuse aspekte taolistes situatsioonides. Ettekande teesid ilmusid konverentsi peegeldavas kogumikus.

Koostöö Eestis

MTK esimees T. Soomere kuulub vaatlejana alates 2008.a. suvest Keskkonnaministeeriumi juures loodud merekomisjoni (ametliku nimega: Vabariigi Valitsuse 12.12.2005. a. korraldusega nr. 784 moodustatud ministeeriumivaheline merenduse, merekaitse ja reostustõrje küsimuste lahendamise koordineerimise komisjon).

T. Soomere, G. Martin (töörühma juht) ja U. Lips osalesid Keskkonnaministri käskkirjaga nr. 749 (18. juuni 2008) loodud Nord Streami gaasitrassi keskkonnamõju hindamise aruandele hinnangu andmise töörühmas. Komisjoni ülesandeid on lähemalt kirjeldatud 2008. ja 2009.a. aruannetes.

Kõik komisjoni liikmed kutsuti Keskkonnaministeeriumi merekeskkonna osakonna poolt merekeskkonna kasutuse ja kaitse seaduse kontseptsiooni koostamist käsitlevale nõupidamisele eesmärgiga arutada selle seadusega seonduvaid mereteaduse, merekasutuse ja mereuurimise teemasid (30. märts 2010).

Hinnang TA liikmelisusele Euroopa Teadusfondi Merekomitees

Euroopa Teadusfondi Merekomitee positsioonid Euroopa mereteaduse poliitika maastikul on järjest tugevnenud. Selle kinnituseks on ülal kirjeldatud fundamentaalset laadi mereteaduse rolli rõhutamine Oostende deklaratsioonis (hoolimata mõnede ringkondade tugevast vastuseisust ja ilmsest soovist teadusküsimuste rolli sellest dokumendis minimeerida). Komitee liikmeskonda kuuluvad üldjuhul mitte erialaorganisatsioonid, vaid mereteadust tervikuna organiseerivad, finantseerivad või esindavad institutsioonid, mistõttu Teaduste Akadeemia liikmestaatus on Eesti teadusmaastiku kontekstis igati loogiline.

Komitee esmaseks prioriteediks on teha maksimaalselt nähtavaks mereteadus tervikuna kogu oma mitmekesisuses ning edastada mereteaduse konsolideeritud hääl Euroopa Komisjoni tasemel poliitilistele otsustuskogudele. Merekomitee sõltumatus tõttu Komisjoni süsteemist (tänu Merekomitees esindatud institutsioonide rahalisele toetusele) on Merekomitee publikatsioonid ja seisukohavõttud suhteliselt suure kaaluga. Otsused võetakse üldjuhul vastu konsensuse alusel, mistõttu Eesti hääle kaal on võrdne mistahes muu riigi või seda esindava institutsiooni kaaluga.

Merekomitee kaudu on meil reaalne võimalus realiseerida Eesti mereteaduse positsioon Läänemere piirkonnas (ning mõnede valdkondade tunnustatus maailma mastaabis) vastavate (teadus)poliitiliste otsuste tasemel, aga ka teha Eesti teadlaste sõnum kuuldavaks Euroopa mastaabis. Mereteaduste Komitee ei tegele küll otseselt finantsküsimustega, kuid paljudel juhtudel on Komitee soovitud aluseks näiteks raamprogrammide prioriteetsete teemade kujundamisel.

Hea näide Merekomitee tegevusest on FP7 projekt EUROFLEETS, mille sisuks on uurimislaevadelt tehtavate mereuuringute harmoniseerimine ja koordineerimine ning uurimislaevade ühiskasutuse toetamine. Projekti ettevalmistamist ning vastavaid läbirääkimisi Euroopa Komisjoniga alustati juba enne Eesti liitumist Merekomiteega.

Läbirääkimiste tulemusena lülitati FP7 programmi vastav kutse ning võitnud projektile eraldati 7,2 miljonit eurot. Merekomitee toetusel aktsepteeris projekti juhtkond ka TTÜ (Meresüsteemide Instituudi) uurimisläve „Salme” (mille pikkus on veidi väiksem algselt seatud limiidist) kuulumise toetatavate uurimisläevade sekka. Pean realistlikuks sellest projektist TTÜ MSI-le arvestatava suurusega finantside eraldamist, millised võivad kordades ületada Merekomitee liikmemaksu.

Hinnang MTK tööle

Aruandeaasta oli võrreldes eelmiste aastatega suhteliselt rahulik. Kuna komisjoni liikmed on tugevasti koormatud mitmesuguste ülesannetega, on kujunenud peamiseks töövormiks elektrooniline arutelu. Tõenäoliselt piirdub komisjon tulevikus ühe korralise või erakorralise istungiga aastas. Teaduste Akadeemia liinis on MTK oma põhilised ülesanded täitnud, esindades mereteaduse tippkompetentsi akadeemilisel maastikul, edastades mereteaduse sõnumeid ühiskonnale ja selle juhtstruktuuridele ning nõustades Eesti riiki ja selle asutusi strateegilistes küsimustes. Euroopa suunal on esimeseks rahalises mõttes mõõdetavaks edusammuks osalemine FP7 projektis EUROFLEETS. Kindlasti on aga palju arenguruumi Eesti mere- ja rannikuteaduse ja limnoloogia kompetentsi konsolideerimise suunas. Seni ei ole õnnestunud identifitseerida selliseid probleeme, teemasid või valdkondi, mille lahendamise, finantseerimise või arendamise jaoks saaks rakendada ETF Merekomitee võimalusi. MTK jäi suhteliselt passiivseks ka Eesti teaduse infrastruktuuride teekardi koostamise protsessis. Mereteadus on teekaardis esindatud heal tasemel (kahes objektis – Keskkonnaobservatoorium ja Läänemere uurimisläve) peamiselt tänu üksikute teadlaste ja institutsioonide pingutustele.

Tarmo Soomere
27. jaanuaril 2011

Lisa 1: Oostende (Ostend'i) deklaratsioon

Lisa 2: Eesti TA esindamisega rahvusvahelistel üritustel 2010.a. seonduvad kulutused

Ostend Declaration Ostendi deklaratsioon

Euroopa mere- ja merendusuringute teadusringkonnad on valmis pakkuma teadmisi, teenuseid ja toetust Euroopa Liidule ja tema liikmesriikidele, tõdedes, et

mered ja ookeanid on üks 21. sajandi suuri väljakutseid.

seega tehes me tunnustame:

- ookeanide ülitähtsat rolli kliima- ja Maa süsteemides;
- rannikute, merede, ookeanide ja nende ökosüsteemide olulisust meie tervisele ja heaolule;
- üleilmse keskkonnamuutuse kasvavat mõju merekeskkonnale ja selle mõju märkimisväärseid sotsiaalmajanduslikke tagajärgi;
- kestvat vajadust alusuuringute järele, et täita suuri vajakajäämisi meie alusteadmistes rannikute, merede ja ookeanide alal;
- määratuid innovatsiooni, kestva rikkuse ja töökohtade loomise võimalusi uutest ja olemasolevates merendusvaldkondades, nt vesiviljeluse, taastuvenergia, mere biotehnoloogia ja meretranspordi alal;
- vajadust viia need sõnumid kõigi ühiskonnakihtideni.

Lisaks rõhutame me mere- ja merendusteaduse ja -tehnoloogia otsustavat rolli merede, ookeanide ja nende bioloogilise mitmekesisuse tundmisel ja mõistmisel ning selle põhjal uute võimaluste ja tehnoloogiate loomisel, mis toetavad ja edendavad:

- töökohtade loomist aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu teel (Euroopa 2020);
- Euroopa Liidu integreeritud merenduspoliitika (2007), Euroopa teadusruumi (Euroopa Komisjoni roheline raamat – Euroopa teadusruum, 2007) ja teiste niisuguste poliitikate, nt ühise kalanduspoliitika rakendamist;
- meie merevee head keskkonnaseisundit aastaks 2020 (merestrategie raamdirektiiv);
- nendega seotud tõsiste probleemide (sh toidu, energia ja tervise valdkondades) lahendamist vastavalt Lundi deklaratsioonile (2009).

Mere- ja merendusuringute teadusringkonnad leiavad, et vastusena Galway (2004) ja Aberdeeni (2007) deklaratsioonidele on saavutatud märkimisväärset edu, mida näitab Euroopa integreeritud merenduspoliitika (2007), selle keskkonnaalase tugisamba – merestrategie raamdirektiivi (2008) ja mere- ja merendusuringute Euroopa strateegia (2008) vastuvõtmine, ning pühenduvad edasiste edusammude tagamisele selle igakülgse poliitikaraamistiku piires.

Merede ja ookeanide suure väljakutse lahendamine

Konverentsil EuroOCEAN 2010 määratleti prioriteetsed mere- ja merendusuringute probleemid ja võimalused sellistes valdkondades, nagu toit, globaalne keskkonnamuutus, energia, merebiotehnoloogia, meretransport ja mereala ruumiline planeerimine, sh merepõhja kaardistamine. Konverents edastas ühehäälselt sõnumi ühiskondlikust ja majanduslikust kasust, mida Euroopa meredest ja ookeanidest saab ja otsustavast rollist, mida teadus ja tehnoloogia peavad etendama merede ja ookeanide suure väljakutse lahendamisel.

Euroopa mereteaduse ja -tehnoloogia ringkonnad on olemasolevatele saavutustele ja algatustele tuginedes valmis võtma vastu selle väljakutse koostöös tööstuse ja avaliku sektoriga ning kutsuma Euroopa Liitu ja tema liikmesriike üles selle lahendamisele kaasa aitama, astudes järgmisi ennetavaid ja integreerivaid samme.

1. Ühine programmitöö

Töötada välja integreeriv raamistik, mis ühendaks Euroopa programmide varad liikmesriikide omadega merede ja ookeanide suure väljakutse lahendamiseks, sh otsustava tähtsusega mereuuringute infrastruktuuri tuvastamisel ja teostamisel. **Ühise programmitöö algatusel "Terved ja tootlikud mered ja ookeanid"** on asjakohane integratsioonimõde ning Euroopa Komisjon ja liikmesriigid peaksid seda aktiivselt toetama.

2. Euroopa ookeanide seiresüsteem

Toetada tõeliselt integreeritud ja jätkusuutlikult rahastatud **Euroopa ookeanide seiresüsteemi** arendamist, eesmärgiga (i) taastada Ostend Declaration – Adopted on 13 October 2010

Euroopa üleilmne juhtroll mereteaduses ja -tehnoloogias; (ii) vastata ühiskonna vajadustele, toetades suuri poliitilisi algatusi nagu integreeritud merenduspoliitika ja merestrategie raamdirektiiv ja (iii) toetada Euroopa panust üleilmsetesse selresüsteemidesse. Seda võiks saavutada riikliku võimekuse parema koordineerimise kaudu sobivate uute investeeringutega, koordineeritult asjakohaste algatustega, nt ESFRI, EMODNET, GMES ja lõppkasutajate kaasahaaramisega.

3. Uurimistöö teadmisteks

Luu kohased süsteemid praeguste mere- ja merenduslaste uurimisprogrammide ja -projektide ülevaatamiseks, eesmärgiga parandada nende mõju (i) selliste uurimistööde tulemuste rakendamise ning (ii) olemasolevate ja esilekerkivate puudujääkide tuvastamise teel. Seda peaks toetama riiklike ja ELi mere- ja merenduslaste teadusprojektide, -programmide ja algatuste andmebaas piisava võimekusega arhiveerida, tõlkida, analüüsida, koostada aruandeid ja töötada välja integreeritud teadmustooteid, et soodustada poliitika kujundamist, otsuste vastuvõtmist, juhtimistegevust, innovatsiooni, haridust ja üldsuse teavitamist.

Merere ja ookeanide suure väljakutse tõhusaks lahendamiseks on oluline anda prioriteet algatustele ja programmidele, mis soodustavad:

- **innovatsiooni**

Tagada tõhustatud toetus uute mere- ja merenduslaste, -protsesside, -teenuste ning innovatsiooniliitu ja strateegiat Euroopa 2020 toetavate kontseptsioonide innovatsioonile ja kommertsialiseerimisele;

Edendada merendusuringute teadusringkonna teavitamist mereteaduse innovatsioonipotentsiaalset ja võimalustest selle ärakasutamiseks koostöös meretööstusega;

- **koolitust ja karjäärivõimalusi**

Luu asjakohased koolitus- ja liikuvusvõimalused mereteadlastele ja -tehnoloogidele ning pakkuda stabiilseid ja atraktiivseid karjäärivõimalusi, et tagada kõrgelt kvalifitseeritud tööjõud, mis on vajalik laienevate mere- ja merendussektorite toetamiseks.

- **rahvusvahelist koostööd**

Luu ELi tasandil mehhanism teaduse ja tehnoloogia alase rahvusvahelise koostöö (nt Euroopa konsortsiumide ja kolmandatest riikidest partnerite vahel) strateegiliseks tõhustamiseks, toetades võrgustike loomise algatusi, ettevalmistusetapis projekte ja konkreetseid meetmeid;

Tugevdada kahepoolset ja mitmepoolset koostööd põhiliste rahastamisorganisatsioonide, valitsustevaheliste organisatsioonide ning mere- ja merendusuringute teadusasutustega väljaspool Euroopat, et ületada takistusi ja leida toimivaid lahendusi vastavate rahvusvaheliste uurimisprogrammide ja infrastruktuuride ühiseks rahastamiseks.

Euroopa mere- ja merendusuringute teadusringkonnad kinnitavad oma otsustavust täita oma rolli koostöös tööstuse ja avaliku sektoriga, et ületada lõhe teaduse ja innovatsiooni vahel jätkusuutliku arengu toetamiseks.

Lisa 2. Eesti TA esindamisega rahvusvahelistel üritustel 2010.a. seonduvad kulutused.

Osaesin Euroopa Teadusfondi Merekomitee kahel plenaaristungil: kevadine istung 03–04. juunil 2010 Istanbulis ning sügisene 14. oktoobril 2010 Oostendes. Sügisene plenaaristung toimus kõrgetasemelise mereteaduse poliitika konverentsi EurOCEAN2010 (12–13. oktoober 2010) järjena.

Kahest 2010.a. toimunud EASAC Keskkonnapaneeeli istungist osalesin kevadisel plenaaristungil, mis toimus Keskkonnapaneeeli, Energiapaneeeli ja EASACi nõukogu liikmete (sh. nõukogu aseesimees Sven Kullander) ühisistungina Brüsselis. Istungil formuleeriti mõlema paneeeli prioriteetsed teemad ja täpsustati lähema 1–2 aasta tegevusplaan.

Hetkel on töös kolm EASACiga kooskõlastatud temaatikat: pinnavee kasutuse probleematika, teaduse ja poliitika dialoog ning jätkusuutliku veekasutuse küsimused.

Märgiti ära hiljuti ajakirjas Nature publitseeritud kiiresti areneva „planeedi piiride” kontseptsiooni olulisus keskkonnaküsimuste käsitlemisel ning eriti kogu Maa süsteemi stressi kvantifitseerimisel ja inimtegevuse ohutuspiiride hindamisel.

Peeti vajalikuks analüüsida lähemalt järgmisi teemasid: (i) elurikkus ja ökosüsteemi teenused, (ii) kohanemine kliimamuutustega (muutused vee ringkäigus (Hispaania), veetaseme probleematika (Taani), ekstreemsed ilmastikunähtused (Norra)).

Kulutused sõitudele:

Osalemine ETF Merekomitee kevadisel plenaaristungil

- (i) kulutused Islandi vulkaanipurske tõttu ära jäänud reisile, planeeritud 20–24. aprilliks 2010: 1346,18 EEK
- (ii) kulutused plenaaristungil osalemiseks (istung 03–04.06.2010; reis 01–05.06.2010): 12484,26 EEK

Osalemine EASAC Keskkonnapaneeeli kevadisel plenaaristungil (10–11.05.2010): 6137,88 EEK

Osalemine ETF Merekomitee sügisel plenaaristungil (14.10.2010) ja mereteaduse poliitika konverentsil EurOCEAN2010 (12–13.10.2010): 10799,08 EEK

Kokku kulutused kolmele reisile: 30767,40 EEK ehk 1966,40 eurot

Tarmo Soomere
27. jaanuaril 2011

